

Sorular ve Cevaplar

Soru-1: *İslam Nizamı Kitabında şöyle geçmiştir: "Aklî ameliye, vakıanın duyu organları yoluyla beyne nakledilmesi ve vakıanın, vasıtası ile yorumlanabileceği öncül bilgilerin bulunmasıdır."*

Allame Şeyh en-Nebhani [Rahimahullah], bu ameliyenin gerçekleşmesinde öncül bilgilerin bulunmasının önemini net bir şekilde açıklamıştır.

Ancak insanın bilgi elde edebilmesi için bir alıcıya sahip olması ve bu alıcının da işitme veya görme olması kaçınılmazdır. Dokunma, koklama ve tatma gibi diğer organların bu görevi yerine getirmesi imkansızdır...

Doğuştan kör veya sağır olan bir çocuğun, herhangi bir bilgi edinmesi imkansızdır. Dolayısıyla diğer duyu organları sağlıklı olmasına rağmen onda aklî ameliye gerçekleşmez ve fikir ortaya çıkmaz.

Soru şudur: *Doğuştan görme ve işitme nimetinden mahrum olan herkes mükellef değil midir?*

Şayet cevap: *"Hayırsa", Allah Azze ve Celle'nin şu kavli ne demektir:*

"Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler ve onlar, akıl da etmezler."

Cevap:

Aklî ameliye için duyu organları, beyin, vakia ve ön bilgi gereklidir... Bu aklî ameliyenin tamamlanması, bu dördünün sağlıklı olması oranında gerçekleşir. Doğuştan kör ve sağır olan bir kimsede duyu organlarında ve bilgilerde eksiklik olur... Dolayısıyla aklî ameliye, sahip olduğu diğer duyu organları ve elde ettiği bilgiler oranında gerçekleşir.

Bu gibi kişilerin dokunma gibi diğer duyu organları, gören kimselerden daha güçlü ve daha dakik olduğu da bilinmelidir.

Bana, bu kişilerden birisi kör bir kişinin olduğunu, bir kişi ile bir defa karşılaştığı ve onunla tokalaştığı, yani eline dokunduğunda ardından bir süre sonra onunla tekrar karşılaşip elini dokunmasıyla onu tanıdığını aktardı.

Velhasıl: Bir kimse, yukarıda belirtilen dört şeye sahip olduğu sürece düşünebilir. Ancak ondaki aklî ameliyenin sonucu, yukarıdaki dört unsurun bulunmasına göre ya sağlıklı ve sahih şekilde tam yada eksik olur yada sağlıklı olmaz...

"Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler ve onlar, akıl da etmezler."

ayet-il kerimesine gelince: Bu mecazi anlamdadır. Yani bu ayet, gerçekten sağır, kör ve dilsiz olan kimseler hakkında değildir. Bilakis sahip oldukları bu melekleri ihmal eden ve bunları doğru şekilde kullanmayan kimseler hakkındadır. Dolayısıyla bu kişilerin gözleri olsa da kördürler, kulakları olsa da sağırdırlar ve dilleri olsa da konuşamayan dilsizdirler. Yani aynen şu ayet gibidir:

"Onların kalpleri vardır, onlarla kavramazlar; gözleri vardır, onlarla görmezler; kulakları vardır, onlarla işitmezler. İşte onlar hayvanlar gibidir; hatta daha da aşağıdırlar. İşte onlar gafillerin ta kendileridir." [el-A'râf 179]

Soru-2: *Halifenin benimsemesinin hilafına olan kâdinin hükmü, hükmün bozulmasını gerektirir mi? Şayet böyleyse bu hal, Anayasa Mukaddimesi'nin 1.*

cüzüniin 83. maddesinde geçen hükmü bozan üç halle birlikte neden zikredilmemiştir?

Cevap:

Kâdinin hükmü, bizce benimsenen üç halde, yani İslam'la yönetimi terk etmesi ve küfür hükümleriyle hükmetmesi veya kat'î bir nassa muhalefet etmesi veya meselenin vakiasına muhalefet etmesi hallerinde bozulur. **Bu, Halifenin benimseme yapmaması halindedir.** Fakat Halife benimseme yapmışsa kâdiye düşen, benimsenen şeri hükümlere göre hükmetmesidir. Dolayısıyla istihsana ve mesalih-i mürseleye değil kitaba, sünnete, icmâ-us sahabe ve kıyasa bağlanmalıdır... Mesela benimsenmiş bir hükümse müzara'anın haram olmasına bağlanmalıdır. Dolayısıyla bunun dışında başka bir şeyle hükmedemez.

Eğer kâdi, benimsenenin dışında başka bir şeyle hükmetmişse İmamın emrine muhalefet etmiş olur, bu yüzden cezalandırılır ve hükmü reddedilir. Ancak biz bu hali, üç halin içerisinde zikretmedik. Çünkü aslolan kâdinin benimsenenin hilafına hükmetmemesidir.

Her müçtehide düşen, Halifenin benimsemede bulunduğu herhangi bir mesele hakkındaki içtihadı sonucunda vardığı hükmü terk etmesidir. Çünkü sahabe, İmamın emrinin ihtilafı kaldıracağı üzerinde icmâ etmiştir.

H. 03 Rabî-ul Evvel 1432

M. 06 Şubat 2011